

ברומטר השחיתות העולמי 2009 – תמצית מנהלים

ברומטר השחיתות העולמי 2009 של TI מציג את הממצאים העיקריים של סקר דעת קהל, הבוחן את הדעות של הציבור ברחבי העולם בנושא שחיתות, כמו גם את התנסותו במקרי שוחד. הוא מעריך את המידה בה מוסדות ושירותים ציבוריים נתפסים כמושחתים, מודד את השקפות האזרחים לגבי מאמצי הממשלה להילחם בשחיתות, והשנה, לראשונה, כולל שאלות לגבי נכונות האנשים לשלם פרמיה עבור התנהגות תאגידית נקייה.

הברומטר בנוי כך שישלים את דעת המומחים לגבי השחיתות בסקטור הציבורי, המוצגת ע"י TI באינדקס תפיסת השחיתות והמידע לגבי מקרי שוחד בינלאומיים המוצגים ע"י TI באינדקס משלמי השוחד. הוא מיועד גם לספק אינפורמציה על מגמות בתפיסה הציבורית לגבי שחיתות. כעת, במהדורה השישית שלו, הברומטר מאפשר להעריך את השינוי לאורך זמן; במונחים של מוסדות המוערכים כמושחתים ביותר, היעילות של מאמצי הממשלות להילחם בשחיתות, ואחוז האזרחים המשלמים שוחד.

במסגרת ברומטר השחיתות העולמי 2009 רואינו 73,132 אנשים מ-69 מדינות ואיזורים, בתקופה שבין אוקטובר 2008 לפברואר 2009. אלו הם הממצאים העיקריים:

הציבור מודאג יותר ויותר לגבי השחיתות בתוך וע"י הסקטור הפרטי

- הסקטור הפרטי נתפס כמושחת ע"י מחצית מהנשאלים: עלייה משמעותית של 8% בהשוואה ללפני חמש שנים.
- כלל הציבור מביע ביקורת לגבי חלקו של הסקטור הפרטי בתהליכי קבלת ההחלטות במדינתו. למעלה ממחצית מהנשאלים חושבים כי לעיתים קרובות נעשה שימוש בשוחד בכדי לעצב מדיניות ורגולציה על פי טובת החברות (companies).
- לשחיתות יש חשיבות בעיני הצרכנים. מחצית מהנשאלים הביעו נכונות לשלם פרמיה (תוספת), על מנת לקנות מחברה נקייה משחיתות.

מפלגות פוליטיות והשירות הציבורי נתפסים בממוצע כסקטורים המושחתים ביותר בכל העולם

- גלובלית, המשיבים תופסים את המפלגות הפוליטיות כמוסד המושחת ביותר במדינתם, כשלא רחוק אחריהם - השירות הציבורי.
- עם זאת, צירוף התוצאות מסווה הבדלים חשובים בין המדינות. ב-13 מתוך המדינות שנדגמו, הסקטור הפרטי נתפס כמושחת ביותר, בעוד ב-11 מדינות המשיבים הצביעו דווקא על מערכת המשפט.

בחלקים מסוימים בעולם דווח על עלייה בהתנסות בשוחד בעל ערך נמוך (petty bribery) – כשהמשטרה נתפסת כגוף שבו הסבירות הגבוהה ביותר לקבלת השוחד

- מתוך 10 נשאלים, יותר מ-1 דיווח כי שילם שוחד ב-12 החודשים האחרונים, נתון המשקף רמות דומות של שוחד שנמדדו בברומטר 2005. עבור 4 מתוך 10 משיבים ששילמו שוחד, התשלום עמד במוצע סביב 10% מהכנסתם השנתית.
- המדינות שנתפסות כמושפעות ביותר ע"י מתן שוחד בעל ערך נמוך הן: ארמניה, אזרבייג'אן, קמרון, קמבודיה, עיראק, ליבריה, סיירה לאונה ואוגנדה.
- מבחינה אזורית, ההתנסויות בשוחד בעל ערך נמוך נפוצות ביותר במזרח התיכון וצפון אפריקה, במדינות עצמאיות חדשות יחסית ובאפריקה מתחת לסהרה.
- למרות שבכל העולם דווח כי המשטרה היא הגוף בעל הנטייה הגדולה ביותר לקבלת שוחד, קיימים הבדלים איזוריים. במזרח התיכון וצפון אפריקה, המוסדות מוטי-השוחד ביותר הם אלו המעורבים בניהול תהליכים הקשורים לקנייה, מכירה, ירושה והשכרת מקרקעין. במדינות האיחוד האירופי שירותי מקרקעין אלו ביחד עם מערכת הבריאות הם הפגיעים ביותר לשוחד בעל ערך נמוך. בעוד שמקרים של שוחד בעל ערך נמוך מופיעים כנמוכים ביותר בצפון אמריקה, אלו שכן מתרחשים קורים ברובם במערכת המשפטית.
- התוצאות מצביעות על כך, שהמשיבים ממשקי בית בעלי הכנסה נמוכה הם בעלי סיכוי גבוה יותר לשלם שוחד מאשר משקי הבית בעלי הכנסה הגבוהה, כאשר הם באים במגע עם המשטרה, מערכת המשפט, שירותי מקרקעין או אפילו מערכת החינוך.

לרוב, אנשים לא מרגישים כי יש להם לגיטימיות לדבר על שחיתות

- כלל הציבור לא משתמש בערוצים רשמיים המיועדים לתלונות הקשורות בשוחד: 75% מהאנשים שדיווחו על כך ששילמו שוחד לא הגישו תלונה רשמית.
- כמחצית מקורבנות השוחד שרואיינו לא ראו את מנגנוני התלונה הקיימים כיעילים. עמדה זו הייתה עקבית, ללא תלות במין, חינוך או גיל.

ממשלות נתפסות כלא-יעילות במלחמה נגד שחיתות – השקפה שנותרה עקבית בצורה מדאיגה ברוב המדינות לאורך זמן

- בסך הכל, כלל הציבור מחשיב את מאמצי ממשלתו לטפל בשחיתות כלא-יעילים. רק 31% תופסים אותם כיעילים בהשוואה ל-56% שתופסים את האמצעים נגד השחיתות כלא יעילים.
- לא היו שינויים משמעותיים בתפיסה לגבי מאמצי הממשלות נגד השחיתות ב-2009, כאשר משווים את אותן מדינות לברומטר 2007.